

॥ श्री श्री गोपाल सहस्रनाम स्तोत्रम् ॥

श्री पार्वत्युवाच

कैलासशिखरे रम्ये गौरी पृच्छति शंकरम्।

ब्रह्माण्डाखिलनाथस्त्वं सृष्टिसंहारकारकः ॥ १ ॥

त्वमेव पूज्यसे लोकैर्ब्रह्म-विष्णु-सुरादिभिः।

नित्यं पथसि देवेश कस्य स्तोत्रं महेश्वरम् ॥ २ ॥

आश्चर्यमिदमत्यन्तं जायते मम शंकर।

तत् प्राणेश महाप्राज्ञ संशयं छिन्दि मे प्रभो ॥ ३ ॥

श्री महादेव उवाच

धन्यासि कृतपुण्यासि पार्वति प्राणवल्लभे।

रहस्यातिरहस्यञ्च यत् पृच्छति वरानने ॥ ४ ॥

स्त्रीस्वभावान्महादेवि पुनस्त्वं परिपृच्छसि।

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ ५ ॥

दत्त्वे च सिद्धिहानिः स्यात्तस्माद् यत्नेन गोपयेत्।

इदं रहस्यं परमं पुरुषार्थ-प्रदायकम् ॥ ६ ॥

धनरत्नौघ-माणिक्य-तुरंगम-गजादिकम्।

ददाति स्मरणादेव महामोक्ष-प्रदायकम् ॥ ७ ॥

तत्तेऽहं संप्रवक्षामि शृणुष्व्वावहिता प्रिये।
 यौऽसौ निरञ्जनो देवश्चित्स्वरूपी जनार्दनः ॥ ८ ॥
 संसार-सागरोत्तारकरणाय सदा नृणाम्।
 श्रीरंगादिकरूपेण त्रैलोक्यं वाप्य तिष्ठति ॥ ९ ॥
 ततो लोका महामूढा विष्णुभक्ति-विवर्जिताः।
 निश्चयं नाधिगच्छन्ति पुनर्नारायणो हरिः ॥ १० ॥
 निरञ्जनो निराकारो भक्तानां प्रीतिकामदः।
 वृन्दावन-विहाराय गोपालं रूपमुद्वहन् ॥ ११ ॥
 मुरलीवादनाधारी राधायै प्रीतिमावहन्।
 अंशांशेभ्यः समुन्मील्य पूर्णरूपकलायुतः ॥ १२ ॥
 श्रीकृष्णचन्द्रो भगवान् नन्दगोपवरोद्यतः।
 धरणी रूपिणी माता यशोदानन्ददायिनी ॥ १३ ॥
 द्वाभ्यां प्रयाचितो नाथो देवक्यां वसुदेवतः।
 ब्रह्मणाभ्यर्थितो देवो देवैरपि सुरेश्वरि ॥ १४ ॥
 जातोऽवन्यां मुकुन्दोऽपि मुरली वेदरेचिका।
 तया सार्धं वचः कृत्वा ततो जातो महीतले ॥ १५ ॥
 संसारसारसर्वस्वं श्यामलं महदुज्वलम्।
 एतत्ज्योतिरहं वेद्यं चिन्तयामि सनातनम् ॥ १६ ॥
 गौरतेजो विना यस्तु श्यामतेजः समर्चयेत्।
 जपेद्वा ध्यायते वापि स भवेत् पातकी शिवे ॥ १७ ॥

स ब्रह्महा सुरापी च स्वर्णस्तेयी च पञ्चमः ।

एतैर्दोषैर्विलिप्येत तेजोभेदान्महेश्वरि ॥ १८ ॥

तस्माज्ज्योतिरभूद्धेधा राधामाधवरूपकं ।

तस्मादिदं महादेवि गोपालेनैव भाषितम् ॥ १९ ॥

दुर्वाससो मुनेर्मोहे कार्त्तिक्यां रासमण्डले ।

ततः पृष्ठवती राधा सन्देहं भेदमात्मनः ॥ २० ॥

निरञ्जनात् समुत्पन्नं मयाधीतं जगन्मयि ।

श्री कृष्णेन ततः प्रोक्तं राधायै नारदाय च ॥ २१ ॥

ततो नारदतः सर्वं विरला वैष्णवास्तथा ।

कलो जानन्ति देवेशि गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ २२ ॥

शठाय कृपणायाथ दाम्भिकाय सुरेश्वरि ।

ब्रह्महत्यामवाप्नोति तस्माद् यत्नेन गोपयेत् ॥ २३ ॥

अथ ऋष्यादिस्मरणम् ॥

अथ श्री गोपाल सहस्रनामस्तोत्रमन्त्रस्य श्री नारद ऋषिः । अनुष्टुप्-

छन्दः । श्री गोपालो देवता । काम वीजम् । माया शक्तिः । चन्द्रः

कीलकम् । श्री कृष्णचन्द्र-भक्तिरूप-फलप्राप्तये श्री गोपालसहस्रनामजपे

विनियोगः ॥

अथवा ।

ॐ ऐं क्लीं वीजम् । श्रीं ह्रीं शक्तिः । श्री वृन्दावननिवासः कीलकम् । श्री

राधाप्रियं परं ब्रह्मेति मन्त्रः । धर्मादिचतुर्विध-पुरुषार्थ-सिद्ध्यर्थे जपे

विनियोगः ॥

अथ ऋष्यादि न्यासः।

शिरसि ॐ नारदऋषये नमः। मुखे ॐ अनुष्टुप् छन्दसे नमः। हृदये ॐ श्री गोपालदेवतायै नमः। गुह्ये क्लीं वीजाय नमः। पादयोः ह्रीं शक्तये नमः। सर्वांगे चन्द्राय कीलकाय नमः ॥

अथ करन्यासः।

ॐ क्लं अंगुष्ठाभ्यां नमः। ॐ क्लीं तर्जनीभ्यां स्वाहा। ॐ क्लूं मध्यमाभ्यां वषट्। ॐ क्लैं अनामिकाभ्यां हुँ। ॐ क्लौं कनिष्ठाभ्यां वौषट्। ॐ क्लः करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥

अथ अंगन्यासः।

ॐ क्लं हृदयाय नमः। ॐ क्लीं शिरसे स्वाहा। ॐ क्लूं सिखायै वषट्। ॐ क्लैं कवचाय हुँ। ॐ क्लौं नेत्राभ्यां वौषट्। ॐ क्लः करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥

अथ मूलमन्त्र-न्यासः।

क्लीं अंगुष्ठाभ्यां नमः। कृष्णाय तर्जनीभ्यं स्वाहा। गोविन्दाय मध्यमाभ्यां वषट्। गोपीजन अनामिकाभ्यां हुँ। वल्लभाय कनिष्ठाभ्यां वौषट्। स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥ इति करन्यासः ॥

क्लीं हृदयाय नमः। कृष्णाय शिरसे स्वाहा। गोविन्दाय सिखायै वषट्। गोपीजन कवचाय हुँ। वल्लभाय नेत्राभ्यां वौषट्। स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥ इति हृदयादि न्यासः ॥

अथ ध्यानम् ॥

कस्तुरीतिलकं ललाटपटले वक्षस्थले कौस्तुभं
नासाग्रे वरमौक्तिकं करतले वेणुः करे कंकणम्।
सर्वांगे हरिचन्दनं सुललितं कण्ठे च मुक्तावलि-
गोपस्त्री परिवेष्टितो विजयते गोपालचूडामणिः ॥

फुल्लेन्दीवरकान्तिमिन्दुवदनं वर्हावतंसप्रियं
 श्रीवत्सांकमुदारकौस्तुभधरं पीताम्बरं सुन्दरम्।
 गोपीनां नयनोत्पलार्चिततनुं गो-गोपसंगावृतं
 गोविन्दं कलवेणुवादनपरं दिव्यांगभूषं भजे ॥

अथ सहस्रनामस्तोत्रम् ॥

ॐ क्लीं देवः कामदेवः कामवीजसिरोमणिः ।
 श्रीगोपालो महीपालः सर्ववेदान्तपारगः ॥ १ ॥
 धरणीपालको धन्यः पुण्डरीकः सनातनः ।
 गोपतिर्भूपतिः शास्ता प्रहर्ता विस्वतोमुखः ॥ २ ॥
 आदिकर्ता महाकर्ता महाकालः प्रतापवान् ।
 जगज्जीवो जगद्धाता जगत्भर्ता जगद्वपुः ॥ ३ ॥
 मत्स्यो भीमः कुहूभर्ता हर्ता वाराहमूर्तिमान् ।
 नारायणो हृषीकेशो गोविन्दो गरुडध्वज ॥ ४ ॥
 गोकुलेन्द्रो महाचन्द्रः शर्वरीप्रियकारकः ।
 कमलामुखलोलाक्षः पुण्डरीकः शुभावहः ॥ ५ ॥
 दुर्वासाः कपिलो भौमः सिन्धुसागरसंगमः ।
 गोविन्दो गोपतिर्गोत्रः कालिन्दी-प्रेमपूरकः ॥ ६ ॥
 गोपस्वामी गोकुलेन्द्रो गोवर्धनवरप्रदः ।
 नन्दादिगोकुलत्राता दाता दारिद्र्यभञ्जनः ॥ ७ ॥
 सर्वमंगलदाता च सर्वकामप्रदायकः ।
 आदिकर्ता महीभर्ता सर्वसागरसिन्धुजः ॥ ८ ॥

गजगामी गजोद्दारी कामी कामकलानिधिः ।
 कलंकरहितश्चन्द्रो विम्वाशयो विम्बसत्तमः ॥ ९ ॥
 मालाकारः कृपाकारः कोकिलस्वरभूषणः ।
 रामो नीलाम्बरो देवो हली दुर्दम-मर्दनः ॥ १० ॥
 सहस्राक्षः पुरीभेत्ता महामारीविनाशनः ।
 शिवः शिवतमो भेत्ता वलारातिप्रपूजकः ॥ ११ ॥
 कुमारी-वरदायी च वरेण्यो मीनकेतनः ।
 नरो नारायणो धीरो राधापतिरूदारधीः ॥ १२ ॥
 श्रीपतिः श्रीनिधिः श्रीमान् मापतिः प्रतिराजहा ।
 वृन्दापतिः कुलग्रामी धामी ब्रह्म सनातनः ॥ १३ ॥
 रेवतीरमणो रामश्चञ्चलश्चारूलोचनः ।
 रामायण-शरीरोऽयं रामी रामः श्रियः पतिः ॥ १४ ॥
 शर्वरः सर्वरी सर्वः सर्वत्र शुभदायकः ।
 राधा-राधायितो राधी राधाचित्त-प्रमोदकः ॥ १५ ॥
 राधारतिसुखोपेतो राधामोहनतत्परः ।
 राधावशीकरो राधाहृदयाम्भोजषट् पदः ॥ १६ ॥
 राधालिंगनसंमोहो राधानर्तनकौतुकः ।
 राधासंजातसंप्रीती राधाकामफलप्रदः ॥ १७ ॥
 वृन्दापतिः कोशनिधिः कोकशोकविनाशकः ।
 चन्द्रापतिश्चन्द्रपतिश्चण्ड-कोदण्डभञ्जनः ॥ १८ ॥

vṛndāpatiḥ kośanidhiḥ koka-śoka-vināśakaḥ
candrā-patiś-candrapatiś-caṇḍa-kodaṇḍa-bhañjanaḥ॥18॥

रामो दाशरथी रामो भृगुवंशसमुद्भवः ।

आत्मारामो जितक्रोधो मोहो मोहान्धभञ्जनः ॥ १९ ॥

rāmo dāśarathī rāmo bhṛguvanśa-samudbhavaḥ
ātmārāmo jītakrodho mohō mohāndha-bhañjanaḥ॥19॥

वृषभानुर्भवो भावः काश्यपिः करूणानिधिः ।

कोलाहलो हली हाली हेलिः हलधरप्रियः ॥ २० ॥

vṛṣabhānur-bhavo bhāvaḥ kāśyapiḥ karūṇā-nidhiḥ
kolāhalo halī hālī heliḥ hala-dhara-priyaḥ॥20॥

राधामुखाब्जमार्तण्डो भास्करो रविजो विधुः ।

विधिर्विधाता वरूणो वारूणो वारूणीप्रियः ॥ २१ ॥

rādhā-mukhāvja-mārtaṇḍo bhāskaro ravijo vidhuḥ
vidhir-vidhātā varūṇo vārūṇo vārūṇīpriyaḥ॥21॥

रोहिणीहृदयानन्दी वसुदेवात्मजो वली ।

नीलाम्बरो रौहिणेयो जरासन्धवधोऽमलः ॥ २२ ॥

rohiṇī-hṛdayānandī vasudev-ātmajo valī
nīlāambaro rauhiṇeyo jarāsandha-vadho'malaḥ॥22॥

नागो नवाम्भो विरूढो वीरहा वरदो वली ।

गोपथो विजयी विद्वान् शिपिविष्टः सनातनः ॥ २३ ॥

nāgo navāmbho virūḍo vīrahā varado valī
gopatho vijayī vidvān śipiviṣṭaḥ sanātanaḥ॥23॥

पशुरामवचोग्राही वरग्राही शृगालहा ।

दमघोषोपदेश च रथग्राही सुदर्शनः ॥ २४ ॥

Parśurāma-vacogrāhī varagrāhī śṛgālahā
damaghoṣopadeṣṭā ca rathagrāhī sudarśanaḥ॥24॥

वीरपत्नी यशस्त्राता जराव्याधिविघातकः ।

द्वारकावासतत्वज्ञो हुताशनवरप्रदः ॥ २५ ॥

vīrapatnī yaśastrātā jarāvyādhi-vighātakah |
dvārakāvāsa-tatvajño hutāśana-varapradah ||25||

यमुनावेगसंहारी नीलाम्बरधरः प्रभुः ।

विभुः शरासनो धन्वी गणेशो गणनायकः ॥ २६ ॥

yamunāvega-sāmhārī nīlāmvara-dharah prabhuh |
vibhuh śarāsano dhanvī gaṇeśo gaṇanāyakah ||26||

लक्ष्मणो लक्षणो लक्ष्यो रक्षोवंशविनाशनः ।

वामनो वामनीभूतोऽवामनो वामनारूहः ॥ २७ ॥

lakṣmaṇo lakṣaṇo lakṣyo rakṣo-vaṁśa-vināśanaḥ |
vāmano vāmanībhūto'vāmano vāmanārūhah ||27||

यशोदानन्दनः कर्ता यमलार्जुन-मुक्तिदः ।

उलूखली महामानी दामवद्धाह्वयी शमी ॥ २८ ॥

yaśodā-nandanaḥ kartā yamalārjuna-muktidaḥ |
ulūkhalī mahāmānī dāma-vaddhhvayī śamī ||28||

भक्तानुकारी भगवान् केशवोऽचलधारकः ।

केशिहा मधुहा मोही वृषासुरविघातकः ॥ २९ ॥

bhaktānukārī bhagavān keśavo'caladhāraḥ |
keśihā madhuhā mohī vṛṣāsura-vighātakah ||29||

अघासुरविनाशी च पूतनामोक्षदायकः ।

कुब्जाविनोदी भगवान् कंसमृत्युर्महामखी ॥ ३० ॥

aghāsura-vināśī ca pūtanā-mokṣa-dāyakaḥ |
kujjā-vinodī bhagavān kaṁsa-mṛtyur-mahāmakhī ||30||

अश्वमेधो वाजपेयो गोमेधो नरमेधवान्।

कन्दर्पकोटिलावण्य-श्चन्द्रकोटिसुशीतलः ॥ ३१ ॥

aśvamedho vājapeyo gomedho nara-medhavān|
kandarpa-koṭilāvaṇya-ścandra-koṭi-suśītalah||31||

रविकोटि-प्रतीकाशो वायुकोटि-महावलः।

ब्रह्मा ब्रह्माण्डकर्ता च कमलावाञ्छितप्रदः ॥ ३२ ॥

ravikoṭi-pratīkāśo vāyukoṭi-mahāvalah|
brahmā brahmāṇḍa-kartā ca kamalā-vāñchita-pradah||32||

कमली कमलाक्षश्च कमला-मुखलोलुपः।

कमलाव्रतधरी च कमलाभः पुरन्दरः ॥ ३३ ॥

kamalī kamalākṣaśca kamalā-mukhalolupah|
kamalā-vratadharī ca kamalābhaḥ purandarah||33||

सौभाग्याधिकचित्तोऽयं महामायी महोत्कटः।

तारकारिः सुरत्राता मारीच-क्षोभकारकः ॥ ३४ ॥

saubhāgyādhika-citto'yaṁ mahāmāyī mahotkataḥ|
tārakāriḥ suratrātā mārica-kṣobhakārah||34||

विश्वामित्रोप्रियो दान्तो रामो राजीवलोचनः।

लंकाधिपकुलध्वंसी विभीषणवरप्रदः ॥ ३५ ॥

viśvāmitro-priyo dānto rāmo rājīva-locanaḥ|
laṅkādhīpa-kula-dhvamsī vibhīṣaṇa-varapradaḥ||35||

सीतानन्दकरो रामो वीरो वारिधिवन्धनः।

खरदूषणसंहारी साकेतपुरवासनः ॥ ३६ ॥

sītānandakaro rāmo vīro vāridhi-vandhanaḥ|
khara-dūṣaṇa-saṁhārī sāketa-puravāsanah||36||

चन्द्रावलीपतिः कूलः केशी-कंसवधोऽमरः ।

माधवो मधुहा माध्वी माध्वीको माधवो मधुः ॥ ३७ ॥

candrāvalīpatiḥ kūlaḥ keśī-kamsavadho'maraḥ |
mādhavo madhuhā mādhvī mādhvīko mādhavo madhuḥ||37||

मुञ्जाटवीगाहमानो धेनुकारिर्धरात्मजः ।

वंशीवटविहारी च गोवर्धनवनाश्रयः ॥ ३८ ॥

muñjāṭavīgāhamāno dhenukārir-dharātmajāḥ |
vaṁśīvaṭa-vihārī ca govardhana-vanāśrayaḥ||38||

तथा तालवनोद्देशी भाण्डीरवनशंखहा ।

तृणावर्तकथकारी वृषभानुसुतापतिः ॥ ३९ ॥

tathā tālavanoddeśī bhāṇḍīra-vana-śaṁkhahā |
ṭṛṇāvarta-kathakārī vṛṣabhānu-sutāpatiḥ||39||

राधाप्राणसमो राधावदनाव्जमधुव्रतः ।

गोपीरञ्जनदैवज्ञो लीलाकमलपूजितः ॥ ४० ॥

rādhā-prāṇa-samo rādhā-vadanāvja-madhuvrataḥ |
gopīrañjana-daivajño līlā-kamala-pūjitaḥ||40||

क्रीडाकमलसन्दोहो गोपिकाप्रीतिरञ्जनः ॥

रञ्जको रञ्जनो रंगो रंगो रंगमहीरूहः ॥ ४१ ॥

krīḍā-kamala-sandoho gopikā-prīti-rañjanaḥ |
rañjako rañjano raṅgo raṅgo raṅga-mahīrūhaḥ||41||

कामः कामारिभक्तोऽयं पुराणपुरूषः कविः ।

नारदो देवलो भीमो वालो वालमुखाम्बुजः ॥ ४२ ॥

kāmaḥ kāmāri-bhakto'yaṁ purāṇa-purūṣaḥ kaviḥ |
nārado devalo bhīmo vālo vālamukhāmbujaḥ||42||

अम्बुजो ब्रह्मसाक्षी च योगी दत्तवरो मुनिः ।

ऋषभः पर्वतो ग्रामो नदीपवनवल्लभः ॥ ४३ ॥

ambujo brahmasākṣī ca yogī dattavaro muniḥ |
ṛṣabhaḥ parvato grāmo nadī-pavana-vallabhaḥ||43||

पद्मनाभः सुरज्येष्ठो ब्रह्मा रूद्रोऽहिभूषितः ।

गणानां त्राणकर्ता च गणेशो ग्रहिलो ग्रही ॥ ४४ ॥

padma-nābhaḥ surajyeṣṭho brahmā rūdro'hi-bhūṣitaḥ |
gaṇānām trāṇakartā ca gaṇeśo grahilo grahī||44||

गणाश्रयो गणाध्यक्षः क्रोडीकृतजगत्रयः ।

यादवेन्द्रो द्वारकेन्द्रो मथुरावल्लभो धुरी ॥ ४५ ॥

gaṇāśrayo gaṇādhyakṣaḥ kroḍīkṛta-jagatrayaḥ |
yādavendro dvārakendro mathurāvallabho dhurī||45||

भ्रमरः कुन्तली कुन्ती-सुतरक्षी महामखी ।

यमुनावरदाता च काश्यपस्य वरप्रदः ॥ ४६ ॥

bhramaraḥ kuntalī kuntī-sutarakṣī mahāmakhī |
yamunā-varadātā ca kāśyapasya varapradah||46||

शंखचूडवधोद्दामो गोपीरक्षणतत्परः ।

पाञ्चजन्यकरो रामी त्रिरामी वनजो जयः ॥ ४७ ॥

śamkhacūḍavadhoddāmo gopī-rakṣaṇa-tatparaḥ |
pañcajananyakaro rāmī trirāmī vanajo jayaḥ||47||

फाल्गुनः फाल्गुनसखो विराधवधकारकः ।

रुक्मिणीप्राणनाथश्च सत्यभामाप्रियङ्करः ॥ ४८ ॥

phālgunaḥ phālgunasakho virādha-vadha-kāraḥ |
rukmiṇī-prāṇanāthaśca satyabhāmā-priyaṅkaraḥ||48||

कल्पवृक्षो महावृक्षो दानवृक्षो महाफलः ।

अङ्कुशो भूसुरो भामो भामको भ्रामको हरिः ॥ ४९ ॥

kalpavṛkṣo mahāvṛkṣo dānavṛkṣo mahāphalaḥ
aṅkuśo bhūsuro bhāmo bhāmako bhrāmako hariḥ॥49॥

सरलः शाश्वतो वीरो यदुवंशी शिवात्मकः ।

प्रद्युम्नो वल कर्ता च प्रहर्ता दैत्यहा प्राभुः ॥ ५० ॥

saralaḥ śāśvato vīro yaduvaṁśī śivātmakaḥ
pradyumno vala kartā ca prahartā daityahā prābhuḥ॥50॥

महाधनो महावीरो वनमाला-विभूषणः ।

तुलसीदामशोभाढ्यो जालन्धरविनाशनः ॥ ५१ ॥

mahādhanō mahāvīro vanamālā-vibhūṣaṇaḥ
tulasīdāma-śobhāḍhyo jālandhara-vināśanaḥ॥51॥

शूरः सूर्यो मृकण्डश्च भास्करो विश्वपूजितः ।

रविस्तमोहा वह्निश्च वाडवो वडवानलः ॥ ५२ ॥

śūraḥ sūryo mṛkaṇḍaśca bhāskaro viśvapūjitaḥ
ravis-tamohā vahniśca vāḍavo vaḍavanalaḥ॥52॥

दैत्यदर्पविनाशी च गरुडो गरुडाग्रजः ।

गोपीनाथो महीनाथो वृन्दानाथोऽवरोधकः ॥ ५३ ॥

daitya-darpa-vināśī ca garuḍo garuḍāgrajaḥ
gopīnātho mahīnātho vṛndānātho'varodhakaḥ॥53॥

प्रपञ्ची पञ्चरूपश्च लतागुल्मश्च गोपतिः ।

गंगा च यमुनारूपो गोदा वेत्रवती तथा ॥ ५४ ॥

prapañcī pañcarūpaśca latāgulmaśca gopatiḥ
gaṅgā ca yamunārūpo godā vetravatī tathā॥54॥

कावेरी नर्मादा तापी गण्डकी सरयुस्तथा ।

राजसस्तामसः सत्त्वी सर्वाङ्गी सर्वलोचनः ॥ ५५ ॥

kāverī narmādā tāpī gaṇḍakī sarayus-tathāḥ
rājasas-tāmasaḥ sattvī sarvāṅgī sarvalocanaḥ॥55॥

सुधामयोऽमृतमयो योगिनीवल्लभः शिवः ।

बुद्धो बुद्धिमतां श्रेष्ठो विष्णुर्जिष्णुः शचीपतिः ॥ ५६ ॥

sudhāmayo'mṛtamayo yoginīvallabhaḥ śivaḥ
buddho buddhimatām śreṣṭho viṣṇur-jiṣṇuḥ śacīpatiḥ॥56॥

वंशी वंशधरो लोको विलोको मोहनाशनः ।

रवरावो रवोरावो बालो बालबलाहकः ॥ ५७ ॥

vaṁśī vaṁśadharo loko viloko moha-nāśanaḥ
ravarāvo ravorāvo bālo bāla-balāhakaḥ॥57॥

शिवो रुद्रो नलो नीलो लाङ्गुली लाङ्गुलाश्रयः ।

पारदः पावनो हंसो हंसारूढो जगत्पतिः ॥ ५८ ॥

śivo rudro nalo nīlo lāṅgulī lāṅgulāśrayaḥ
pāradaḥ pāvano haṁso haṁsārūḥho jagatpatiḥ॥58॥

मोहिनीमोहनो मायी महामायी महामखी ।

वृषो वृषाकपिः कालः कालीदमनकारकः ॥ ५९ ॥

mohinī-mohano māyī mahāmāyī mahāmakhī
vṛṣo vṛṣākapiḥ kālaḥ kālīdamana-kāraḥ॥59॥

कुब्जाभाग्यप्रदो वीरो रजकक्षयकारकः ।

कोमलो वरुणो राजा जलजो जलधारकः ॥ ६० ॥

kubjā-bhāgya-prado vīro rajaka-kṣaya-kāraḥ
komalo varuṇo rājā jalajo jaladhāraḥ॥60॥

हारकः सर्वपापघ्नः परमेष्ठी पितामहः ।

खड्गधारी कृपाकारी राधारमणसुन्दरः ॥ ६१ ॥

hāraḥ sarva-pāpaghnaḥ parameṣṭhī pitāmahāḥ
khaḍga-dhārī kṛpākārī rādḥā-ramaṇa-sundaraḥ॥61॥

द्वादशारण्यसंभोगी शेषनागफणालयः ।

कामः श्यामः सुखः श्रीदः श्रीपतिः श्रीनिधिः कृतिः ॥ ६२ ॥

dvādaśāraṇya-sambhogī śeṣa-nāga-phaṇālayaḥ
kāmaḥ śyāmaḥ sukhaḥ śrīdaḥ śrīpatiḥ śrīnidhiḥ kṛtiḥ॥62॥

हरिर्हरो नरो नारो नरोत्तम इषुप्रियः ।

गोपाली चित्तहर्ता च कर्ता संसारतारकः ॥ ६३ ॥

harirharo naro nāro narottama iṣupriyaḥ
gopālī cittahartā ca kartā saṁsāra-tāraḥ॥63॥

आदिदेवो महादेवो गौरीगुरुरनाश्रयः ।

साधुर्मधुर्विधुर्धाता भ्राताक्रूरपरायणः ॥ ६४ ॥

ādidevo mahādevo gaurīgururanāśrayaḥ
sādhur-madhur-vidhur-dhātā bhrātākūrā-parāyaṇaḥ॥64॥

रोलम्बी च हयग्रीवो वानरारिर्वनाश्रयः ।

वनं वनी वनाध्यक्षो महावन्द्यो महामुनिः ॥ ६५ ॥

rolambī ca hayagrīvo vānarārīr-vanāśrayaḥ
vanam vanī vanādhyakṣo mahāvandyo mahāmuniḥ॥65॥

स्यमन्तकमणिप्राज्ञो विज्ञो विघ्नविघातकः ।

गोवर्धनो वर्धनीयो वर्धणी वर्धनप्रियः ॥ ६६ ॥

syamantaka-maṇiprājño vijño vighna-vighātaḥ
govardhana vardhanīyo vardhaṇī vardhana-priyaḥ॥66॥

वर्धन्यो वर्धनो वर्धी वार्धन्यः सुमुखप्रियः ।

वर्धितो वृद्धको वृद्धो वृन्दारकजनप्रियः ॥ ६७ ॥

vardhanyo vardhano vardhī vārdhanyaḥ sumukha-priyaḥ |
vardhito vṛddhako vṛddho vṛndāraka-janapriyaḥ ||67||

गोपालरमणीभर्ता साम्बकुष्ठविनाशनः ।

रुक्मिणीहरणः प्रेमप्रेमी चन्द्रावलीपतिः ॥ ६८ ॥

gopāla-ramaṇī-bhartā sāmba-kuṣṭha-vināśanaḥ |
rukmiṇī-haraṇaḥ prema-premī candrāvalīpatiḥ ||68||

श्रीकर्ता विश्वभर्ता च नरो नारायणो वली ।

गणो गणपतिश्चैव दत्तात्रेयो महामुनिः ॥ ६९ ॥

śrīkartā viśvabhartā ca naro nārāyaṇo valī |
gaṇo gaṇapatiś-caiva dattātreyo mahāmuniḥ ||69||

व्यासो नारायणो दिव्यो भव्यो भावुकधारकः ।

स्वः श्रेयसं शिवं भद्रं भावुकं भावुकं शुभम् ॥ ७० ॥

vyāso nārāyaṇo divyo bhavyo bhāvuka-dhāraḥ |
svaḥ śreyasaṁ śivaṁ bhadraṁ bhāvukaṁ bhāvukaṁ śubham ||70||

शुभात्मकः शुभः शास्ता प्रशास्ता मेघनादहा ।

ब्रह्मण्यदेवो दीनानामुद्धार-करणक्षमः ॥ ७१ ॥

śubhātmakaḥ śubhaḥ śāstā praśāstā meghanādahā |
brahmaṇyadevo dīnānām-uddhāra-karaṇa-kṣamaḥ ||71||

कृष्णः कमलपत्राक्षः कृष्णः कमललोचनः ।

कृष्णः कामी सदाकृष्णः समस्तप्रियकारकः ॥ ७२ ॥

kṛṣṇaḥ kamala-patrākṣaḥ kṛṣṇaḥ kamala-locanaḥ |
kṛṣṇaḥ kāmī sadākṛṣṇaḥ samasta-priya-kāraḥ ||72||

नन्दो नन्दी महानन्दी मादी मादनकः किली ।

मिली हिलि गिली गोली गोलो गोलालयो गुली ॥ ७३ ॥

nando nandī mahānandī mādī mādanakaḥ kilī
milī hili gilī golī golo golālayo gulī॥73॥

गुग्गुली मारकी शाखी वटः पिप्पलकः कृती ।

म्लेच्छहा कालहर्ता च यशोदा यश एव च ॥ ७४ ॥

guggulī mārakī śākhī vaṭaḥ pippalakaḥ kṛtī
mlecchahā kālahartā ca yaśodā yaśa eava ca ॥74॥

अच्युतः केशवो विष्णुर्हरिः सत्यो जनार्दनः ।

हंसो नारायणो लीलो नीलो भक्तिपरायणः ॥ ७५ ॥

acyutaḥ keśavo viṣṇur-hariḥ satyo janārdanaḥ
haṁso nārāyaṇo līlo nīlo bhakti-parāyaṇaḥ॥75॥

जानकीवल्लभो रामो विरामो विघ्ननाशनः ।

सहस्रांशुर्महाभानु वीरवाहुर्महोदधिः ॥ ७६ ॥

jānakī-vallabho rāmo virāmo vighna-nāśanaḥ
sahasrāṁśur-mahābhānu rvīravāhur-mahodadhiḥ॥76॥

समुद्रोऽब्धिरकुपारः पारावारः सरित्पतिः ।

गोकुलानन्दकारी च प्रतिज्ञा-परिपालकः ॥ ७७ ॥

samudro'vdhir-akupāraḥ pārāvāraḥ saritpatiḥ
gokulānandakārī ca pratijñā-paripālakaḥ॥77॥

सदारामः कृपारामो महारामो धनुर्धरः ।

पर्वतः पर्वताकारो गयो गेयो द्विजप्रियः ॥ ७८ ॥

sadā-rāmaḥ kṛpā-rāmo mahā-rāmo dhanur-dharaḥ
parvataḥ parvatākāro gayo geyo dvijapriyaḥ॥78॥

कम्बलाश्वतरो रामो रामायणप्रवर्तकः ।

द्योर्दिवो दिवसो दिव्यो भव्यो भाविभयापहः ॥ ७९ ॥

kamvalāśvataro rāmo rāmāyaṇa-pravartakaḥ
dyor-divo divaso divyo bhavyo bhāvi-bhayāpahaḥ॥79॥

पार्वतीभाग्यसहितो भ्राता लक्ष्मीविलासवान्।

विलासी साहसी सर्वी गर्वी गर्वितलोचनः ॥ ८० ॥

pārvatī-bhāgya-sahito bhrātā lakṣmī-vilāsavānī
vilāsī sāhasī sarvī garvī garvita-locanaḥ॥80॥

मुरारिलोकधर्मज्ञो जीवनो जीवनान्तकः।

यमो यमादिर्यमनो यामी यामविधायकः ॥ ८१ ॥

murārī-loka-dharmajño jīvano jīvanāntakaḥ
yamo yamādir-yamano yāmī yāma-vidhāyakaḥ॥81॥

वंसुली पांसुली पांसुः पाण्डुरर्जुनवल्लभः।

ललिताचन्द्रिकामाली माली मालाम्बुजाश्रयः ॥ ८२ ॥

vaṁsulī pāṁsulī pāṁsuh pāṇḍur-arjuna-vallabhaḥ
lalitā-candrikā-mālī mālī mālāmbujāśrayaḥ॥82॥

अम्बुजाक्षो महायक्षो दक्षश्चिन्तामणिः प्रभुः।

मणिर्दिनमणिश्चैव केदारो वदरीश्रयः ॥ ८३ ॥

ambujākṣo mahāyakṣo dakṣaś-cintāmaṇiḥ prabhuḥ
maṇir-dinamaṇiś-caiva kedāro vadarīśrayaḥ॥83॥

बदरीवनसंप्रीतो व्यासः सत्यवतीसुतः।

अमरारिनिहन्ता च सुधासिन्धुविधूदयः ॥ ८४ ॥

badarī-vana-saṁprīto vyāsaḥ satyavatī-sutaḥ
amarāri-nihantā ca sudhāsindhuvidhūdayaḥ॥84॥

चन्द्रो रविः शिवः शूली चक्री चैव गदाधरः।

श्रीकर्ता श्रीपतिः श्रीदः श्रीदेवो देवकीसुतः ॥ ८५ ॥

candro raviḥ śivaḥ śūlī cakrī caiva gadādharaḥ
śrīkartā śrīpatiḥ śrīdaḥ śrīdevo devakīsutaḥ॥85॥

श्रीपतिः पुण्डरीकाक्षः पद्मनाभो जगत्पतिः ।

वासुदेवोऽप्रमेयात्मा केशवो गरुडध्वजः ॥ ८६ ॥

śrīpatiḥ puṇḍarīkākṣaḥ padmanābho jagatpatiḥ
vāsudevo'prameyātmā keśavo garuḍa-dhvajaḥ॥86॥

नारयणः परं धाम देवदेवो महेश्वरः ।

चक्रपाणिः कलापूर्णो वेदवेद्यो दयानिधिः ॥ ८७ ॥

nārayaṇaḥ paraṁ dhāma devadevo maheśvaraḥ
cakrapāṇiḥ kalāpūrṇo vedavedyo dayānidhiḥ॥87॥

भगवान् सर्वभूतेशो गोपालः सर्वपालकः ।

अनन्तो निर्गुणोऽनन्तो निर्विकल्पो निरञ्जनः ॥ ८८ ॥

bhagavān sarvabhūteśo gopālaḥ sarvapālakāḥ
ananto nirguṇo'nanto nirvikalpo nirañjanaḥ॥88॥

निराधारो निराकारो निराभासो निराश्रयः ।

पुरुषः प्रणवातीतो मुकुन्दः परमेश्वरः ॥ ८९ ॥

nirādhāro nirākāro nirābhāso nirāśrayaḥ
puruṣaḥ praṇavātīto mukundaḥ parameśvaraḥ॥89॥

क्षणावनिः सार्वभौमो वैकुण्ठो भक्तवत्सलः ।

विष्णुर्दामोदरः कृष्णो माधवो मथुरापतिः ॥ ९० ॥

kṣaṇāvaniḥ sārvaḥmaumo vaikunṭho bhaktavatsalaḥ
viṣṇur-dāmodaraḥ kṛṣṇo mādhave mathurāpatiḥ॥90॥

देवकीगर्भसम्भूतो यशोदावत्सलो हरिः ।

शिवः सङ्कर्षणः शम्भुर्भूतनाथो दिवस्पतिः ॥ ९१ ॥

devakī-garḥbha-sambhūto yaśodā-vatsalo hariḥ
śivaḥ saṅkarṣaṇaḥ śambhur-bhūtanātho divaspatiḥ॥91॥

अव्ययः सर्वधर्मज्ञो निर्मलो निरुपद्रवः ।

निर्वाणनायको नित्यो नीलजीमूतसन्निभः ॥ ९२ ॥

avyayaḥ sarva-dharmajñao nirmalo nirupadravaḥ
nirvāṇa-nāyako nityo nīlajīmūta-sannibhaḥ॥92॥

कलाक्षयश्च सर्वज्ञः कमलारूपतत्परः ।

हृषीकेशः पीतवासा वसुदेवप्रियात्मजः ॥ ९३ ॥

kalā-kṣayaśca sarvajñaḥ kamalā-rūpa-tatparaḥ
hr̥ṣīkeśaḥ pītavāsā vasudeva-priyātmajaḥ॥93॥

नन्दगोपकुमारयो नवनीताशनः प्रभुः ।

पुराणपुरुषः श्रेष्ठः सङ्खपाणिः सुविक्रमः ॥ ९४ ॥

nanda-gopa-kumārāryo navanītāśanaḥ prabhuḥ
purāṇa-puruṣaḥ śreṣṭhaḥ saṅkhapāṇiḥ suvikramaḥ॥94॥

अनिरुद्धश्चक्ररथः शार्ङ्गपाणिश्चतुर्भुजः ।

गदाधरः सुरार्तिघ्नो गोविन्दो नन्दकायुधः ॥ ९५ ॥

aniruddhaścakrarathaḥ śārṅgapāṇiścaturbhujāḥ
gadādharāḥ surārtighno govindo nandakāyudhaḥ॥95॥

वृन्दावनचरः शौरिर्वेणुवाद्यविशारदः ।

तृणावर्तान्तको भीमो साहसो बहुविक्रमः ॥ ९६ ॥

vṛndāvana-carāḥ śaurir-veṇu-vādyaviśāradaḥ
tṛṇāvartāntako bhīmo sāhaso vahu-vikramaḥ॥96॥

शकटासुरसंहारी वकासुरविनाशनः ।

धेनुकासुरसंघाती पूतनारिर्नृकेसरी ॥ ९७ ॥

śakaṭā-sura-saṁhārī vakāsura-vināśanaḥ
dhenukāsura-saṁghātī pūtanārir-nṛkesarī॥97॥

पितामहो गुरुः साक्षी प्रत्यगात्मा सदाशिवः ।

अप्रमेयप्रभुः प्राज्ञोऽप्रतर्क्यः स्वप्नवर्धनः ॥ ९८ ॥

pitāmaho guruḥ sāksī pratyagātmā sadāśivah |
aprameya-prabhuḥ prājño'pratarkyaḥ-svapna-varadhanah||98||

धन्यो मान्यो भवो भावो धीरः शान्तो जगद्गुरुः ।

अन्तर्यामीश्वरो दिव्यो दैवज्ञो देवतागुरुः ॥ ९९ ॥

dhanyo mānyo bhavo bhāvo dhīraḥ śānto jagad-guruḥ |
antaryāmī-śvaro divyo daivajño devatā-guruḥ||99||

क्षीराब्धिशयनो धाता लक्ष्मीवान् लक्ष्मणाग्रजः ।

धात्रीपतिरमेयात्मा चन्द्रशेखरपूजितः ॥ १०० ॥

kṣīrāvdhi-śayano dhātā lakṣmīvān lakṣmaṇāgrajah |
dhātrī-patir-ameyātmā candraśekhara-pūjitaḥ||100||

लोकसाक्षी जगच्चक्षुः पुण्यचारित्रकीर्तनः ।

कोटिमन्मथसौन्दर्यो जगन्मोहनविग्रहः ॥ १०१ ॥

lokasāksī jagaccakṣuḥ puṇya-cāritra-kīrtanaḥ |
koṭi-manmatha-saundaryo jagan-mohana-vigrahaḥ||101||

मन्दस्मिततमो गोपो गोपिकापरिवेष्टितः ।

फुल्लारविन्दनयनश्चाणुरन्ध्रनिसूदनः ॥ १०२ ॥

manda-smita-tamo gopo gopikā-pariveṣṭitaḥ |
phullāravinda-nayanaś-cāṇurandhra-nisūdanaḥ||102||

इन्दीबरदलश्यामो वर्हि-वर्हावतंसकः ।

मुरलीनिनदाह्लादो दिव्यमाल्यो वराश्रयः ॥ १०३ ॥

indībara-dala-śyāmo varhi-varhāvataṁsakaḥ |
muralī-ninadāhlādo divyamālyo varāśrayaḥ||103||

सुकपोलयुगः सुभ्रूर्युगलः सुललाटकः ।

कम्बुग्रीवो विशालाक्षो लक्ष्मीवान् शुभलक्षणः । १०४ ॥

sukapola-yugaḥ subhrūr-yugalaḥ sulalāṭakaḥ |
kambugrīvo viśālākṣo lakṣmīvān śubhalakṣaṇaḥ ||104||

पीनवक्षाश्चतुर्वाहुश्चतुर्मूर्तिस्त्रिविक्रमः ।

कलंकरहितः शुद्धो दुष्टशत्रुनिबर्हणः ॥ १०५ ॥

pīna-vakṣāś-caturvāhuś-caturmūrtis-trivikramaḥ |
kalaṅka-rahitaḥ śuddho duṣṭa-śatru-nibarhaṇaḥ ||105||

किरीटकुण्डलधरः कटकाङ्गदमण्डितः ।

मुद्रिकाभरणोपेतः कटिसूत्रविराजितः ॥ १०६ ॥

kirīṭa-kuṇḍala-dharaḥ kaṭakāṅgada-maṇḍitaḥ |
mudrikā-bharaṇopetaḥ kaṭisūtra-virājitaḥ ||106||

मञ्जीररञ्जितपदः सर्वाभरणभूषितः ।

विन्यस्तपादयुगलो दिव्यमंगलविग्रहः ॥ १०७ ॥

mañjīra-rañjita-padaḥ sarvābharaṇa-bhūṣitaḥ |
vinyasta-pādayugalo divya-maṅgala-vigrahaḥ ||107||

गोपिकानयनानन्दः पूर्णचन्द्रनिभाननः ।

समस्तनयनानन्दः सुन्दरो लोकनन्दनः ॥ १०८ ॥

gopikā-nayanānandaḥ pūrṇa-candra-nibhānanaḥ |
samasta-nayanānandaḥ sundaro loka-nandanaḥ ||108||

यमुनातीरसञ्चारी राधामन्मथवैभवः ।

गोपनारीप्रियो दान्तो गोपीवस्त्रापहारकः ॥ १०९ ॥

yamunātīra-sañcārī rādhā-manmatha-vaibhavaḥ |
gopanārī-priyo dānto gopī-vastrāpahāraḥ ||109||

शृङ्गारमूर्तिः श्रीधामो तारको मूलकारणम् ।

सृष्टिसंरक्षणोपायः क्रूराशुरविभञ्जनः ॥ ११० ॥

śṛṅgāra-mūrtiḥ śrīdhāmo tāraḥ ko mūla-kāraṇam
srṣṭi-saṁrakṣaṇopāyaḥ krūrāśura-vibhañjanaḥ ॥110॥

नरकासुर-हारी च मुरारिवैरिमर्दनः ।

आदितेयप्रियो दैत्यभीकरश्चेन्दुशेखरः ॥ १११ ॥

narakāśura-hārī ca murārī-vairi-mardanaḥ
āditeya-priyo daitya-bhīkaraś-čenduśekharaḥ ॥111॥

जरासन्धकुलध्वंसी कंसारातिः सुविक्रमः ।

पुण्यश्लोकः कीर्तनीयो यादवेन्द्रो जगन्नुतः ॥ ११२ ॥

jarāsandha-kula-dhvaṁsī kaṁsārātiḥ suvikramaḥ
puṇyaślokaḥ kīrtanīyo yādavendro jagannutaḥ ॥112॥

रुक्मिणीरमणः सत्यभामा-जाम्बवतीप्रियः ।

मित्रविन्दा-नाग्नजिती-लक्ष्मणा-समुपासितः ॥ ११३ ॥

rukmiṇī-ramaṇaḥ satyabhāmā-jāmbavatī-priyaḥ
mitravindā-nāgnajitī-lakṣmaṇā-samupāsitaḥ ॥113॥

सुधाकरकुले जातोऽनन्तप्रवलविक्रमः ।

सर्वसौभाग्य-सम्पन्नो द्वारकायामुपस्थितः ॥ ११४ ॥

sudhākarakule jāto'nanta-pravala-vikramaḥ
sarva-saubhāgya-sampanno dvārakāyām-upasthitaḥ ॥114॥

भद्रा सूर्य सुतानाथो लीलामानुषविग्रहः ।

सहस्रषोडश-स्त्रीशो भोगमोक्षैकदायकः ॥ ११५ ॥

bhadra sūrya sutānātho līlā-mānuṣa-vigrahaḥ
sahasra-ṣoṣaśa-strīśo bhoga-mokṣaika-dāyakaḥ ॥115॥

वेदान्तवेद्यः संवेद्यो वेद्यो ब्रह्माण्डनायकः ।

गोर्वर्धनधरो नाथः सर्वजीवदयापरः ॥ ११६ ॥

vedānta-vedyaḥ saṁvedyo vedyo brahmāṇḍa-nāyakaḥ |
gorvardhana-dharo nāthaḥ sarva-jīva-dayāparaḥ ||116||

मूर्तिमान् सर्वभूतात्मा आर्तत्राणपरायणः ।

सर्वज्ञः सर्वसुलभः सर्वशास्त्रविशारदः ॥ ११७ ॥

mūrtimān sarvabhūtātmā ārtatrāṇa-parāyaṇaḥ |
sarvajñaḥ sarva-sulabhaḥ sarva-śāstra-viśāradaḥ ||117||

षड्गुणैश्वर्यसम्पन्नः पूर्णकामो धुरन्धरः ।

महानुभवः कैवल्यदायको लोकनायकः ॥ ११८ ॥

ṣaḍguṇa-iśvarya-sampannaḥ pūrṇakāmo dhurandharaḥ |
mahānubhavaḥ kaivalya-dāyako lokanāyakaḥ ||118||

आदिमध्यान्तरहितः सुद्धसात्त्विकविग्रहः ।

असमानसमस्तात्मा शरणागतवत्सलः ॥ ११९ ॥

ādi-madhyānta-rahitaḥ suddha-sāttvika-vigrahaḥ |
asamāna-samastātmā śaraṇāgata-vatsalaḥ ||119||

उत्पत्तिस्थितिसंहार-कारणं सर्वकारणम् ।

गम्भीरः सर्वभावज्ञः सच्चिदानन्दविग्रहः ॥ १२० ॥

utpatti-sthiti-saṁhāra-kāraṇam sarva-kāraṇam |
gambhīraḥ sarva-bhāvajñaḥ sac-cid-ānanda-vigrahaḥ ||120||

विष्वक्सेनः सत्यसन्धः सत्यवान् सत्यविक्रमः ।

सत्यव्रतः सत्यसंज्ञः सर्वधर्मपरायणः ॥ १२१ ॥

viṣvaksenaḥ satya-sandhaḥ satyavān satya-vikramaḥ |
satya-vrataḥ satya-samjñaḥ sarva-dharma-parāyaṇaḥ ||121||

आपन्नार्तिप्रशमनो द्रौपदीमानरक्षकः ।

कन्दर्पजनकः प्राज्ञो जगन्नाटकवैभवः ॥ १२२ ॥

āpannārti-praśamano draupadī-māna-rakṣakaḥ
kandarpa-janakaḥ prājño jagan-nāṭaka-vaibhavaḥ॥122॥

भक्तिवश्यो गुणातीतः सर्वैश्वर्यप्रदायकः ।

दमघोष-सुतद्वेषी वाणवाहु-विखण्डनः ॥ १२३ ॥

bhakti-vaśyo guṇātītaḥ sarvaiśvarya-pradāyakaḥ
damaghoṣa-sutadveṣī vāṇavāhu-vikhaṇḍanaḥ॥123॥

भीष्मभक्तिप्रदो दिव्यः कौरवान्वयनाशनः ।

कौन्तेयप्रियबन्धुश्च पार्थस्यन्दन-सारथिः ॥ १२४ ॥

bhīṣma-bhakti-prado divyaḥ kauravānvaya-nāśanaḥ
kaunteya-priya-bandhuśca pārtha-syandana-sārathiḥ॥124॥

नारसिंहो महावीरः स्तम्भजातो महावलः ।

प्रह्लादवरदः सत्यो देवपूज्योऽभयङ्करः ॥ १२५ ॥

nārasimho mahāvīraḥ stambha-jāto mahāvalaḥ
prahlāda-varadaḥ satyo devapūjyo'bhayaṅkaraḥ॥125॥

उपेन्द्र इन्द्रावरजो वामनो वलिबन्धनः ।

गजेन्द्रवरदः स्वामी सर्वदेवनमस्कृतः ॥ १२६ ॥

upendra indrāvarajo vāmano valibandhanaḥ
gajendra-varadaḥ svāmī sarva-deva-namaskṛtaḥ॥126॥

शेषपर्यङ्कशयनो वैनतेयरथो जयी ।

अव्याहतवलैश्वर्यसम्पन्नः पूर्णमानसः ॥ १२७ ॥

śeṣa-paryaṅka-śayano vainateya-ratho jayī
avyāhata-valai-śvarya-sampannaḥ pūrṇa-mānasaḥ॥127॥

योगेश्वरेश्वरः साक्षी क्षेत्रज्ञो ज्ञानदायकः ।

योगिहृत्पङ्कजावासो योगमायासमन्वितः ॥ १२८ ॥

yoge-śvareśvaraḥ sāksī kṣetrajño jñāna-dāyakaḥ
yogi-hṛtpaṅkajāvāso yogamāyā-samanvitaḥ॥128॥

नादविन्दु-कलातीत-श्रतुर्वर्गफलप्रदः ।

सुषुम्नामार्गसञ्चारी देहश्यान्तर-संस्थितः ॥ १२९ ॥

nādavindu-kalātīta-ścaturvarga-phalapradah
suṣumnā-mārgasañcārī dehaśyāntara-saṁsthitaḥ॥129॥

देहेन्द्रियमनः-प्राणसाक्षी चेतः-प्रसादकः ।

सूक्ष्मः सर्वगतो देही ज्ञानदर्पण-गोचरः ॥ १३० ॥

dehendriya-manah-prāṇa-sāksī cetaḥ-prasādakah
sūkṣmaḥ sarvagato dehī jñāna-darpaṇa-gocaraḥ॥130॥

तत्त्वत्रयात्मकोऽव्यक्तः कुण्डली समुपाश्रितः ।

ब्रह्मण्यः सर्वधर्मज्ञः शान्तो दान्तो गतक्लमः ॥ १३१ ॥

tattva-trayātmako'vyaktaḥ kuṇḍalī samupāśritaḥ
brahmaṇyaḥ sarva-dharmajñaḥ śānto dānto gataklamah॥131॥

श्रीनिवासः सदानन्दी विश्वमूर्तिर्माहाप्रभुः ।

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ १३२ ॥

śrīnivāsaḥ sadānandī viśvamūrtir-māhāprabhuḥ
sahasraśīrṣā puruṣaḥ sahasrākṣaḥ sahasrapāt॥132॥

समस्तभुवनाधारः समस्तप्राणरक्षकः ।

समस्तसर्वभावज्ञो गोपिकाप्राणबल्लभः ॥ १३३ ॥

samasta-bhuvan-ādhāraḥ samasta-prāṇa-rakṣakaḥ
samasta-sarva-bhāvajño gopikā-prāṇa-ballabhaḥ॥133॥

नित्योत्सवो नित्यसौख्यो नित्यश्रीर्नित्यमंगलः ।

व्युहार्चितो जगन्नाथः श्रीवैकुण्ठपुराधिपः ॥ १३४ ॥

nityotsavo nitya-saukhyo nitya-śrīr-nitya-maṅgalaḥ
vyuhārcito jagannāthaḥ śrī vaikunṭha-purādhipaḥ॥134॥

पूर्णानन्दघनीभूतो गोपरेशधरो हरिः ।

कलापकुसुमश्यामः कोमलः शान्तविग्रहः ॥ १३५ ॥

pūrṇānanda-ghanībhūto gopareśa-dharo hariḥ
kalāpa-kusuma-śyāmaḥ komalaḥ śānta-vigrahaḥ॥135॥

गोपाङ्गनावृतोऽनन्तो वृन्दावनसमाश्रयः ।

वेणुवादरतः श्रेष्ठो देवानां हितकारकः ॥ १३६ ॥

gopāṅganā-vṛto'nanto vṛndāvana-samāśrayaḥ
veṇu-vādarataḥ śreṣṭho devānāṃ hitakāraḥ॥136॥

बालक्रीडासमासतो नवनीतस्य तस्करः ।

गोपाल-कामिनीजारश्चोर जारशिखामणिः ॥ १३७ ॥

bālakṛīḍā-samāsato navanītasya taskaraḥ
gopāla-kāminījāraś-cora jāra-śikhāmaṇiḥ॥137॥

परंज्योतिः पराकाशः परावासः परिस्फुटः ।

अष्टादशाक्षरो मन्त्रो व्यापको लोकपावनः ॥ १३८ ॥

paraṁ-jyotiḥ parākāśaḥ parāvāsaḥ parisphuṭaḥ
aṣṭādaśākṣaro mantra vyāpako lokapāvanaḥ॥138॥

सप्तकोटि-महामन्त्र-शेखरो देवशेखरः ।

विज्ञानज्ञानसन्धान-स्तेजराशिर्जगत्पतिः ॥ १३९ ॥

saptakoṭi-mahāmantra-śekharaḥ deva-śekharaḥ
vijñāna-jñāna-sandhāna-stejaraśir-jagatpatiḥ॥139॥

भक्तलोक-प्रसनात्मा भक्तमन्दार-विग्रहः ।

भक्तदारिद्र्यदमनो भक्तानां प्रीतिदायकः ॥ १४० ॥

bhaktaloka-prasanātmā bhakta-mandāra-vigrahaḥ |
bhakta-dāridrya-damano bhaktānām prīti-dāyakaḥ ||140||

भक्ताधीनमनाः पूज्यो भक्तलोक-शिवङ्कर ।

भक्ताभीष्टप्रदः सर्वभक्ताघौघ-निकृन्तनः ॥ १४१ ॥

bhaktādhīnamanāḥ pūjyo bhaktaloka-śivaṅkara |
bhaktābhīṣṭa-pradaḥ sarva-bhaktāghaughā-nikṛntanaḥ ||141||

अपारकरुणासिन्धुर्भगवान् भक्ततत्परः ॥ १४२ ॥

apāra-karuṇā-sindhur-bhagavān bhakta-tatparaḥ ||142||

अथ फलश्रुतिः ।

इति श्रीराधिकानाथ-सहस्रनाम कीर्तितम् ।

स्मरणत् पापराशीनां खण्डनं मृत्युनाशनम् ॥ १ ॥

atha phalaśrutih |
iti śrī rādhikā-nātha-sahasra-nāma kīrtitam |
smaraṇat pāparāśīnām khaṇḍanaṁ mṛtyunāśanam ||1||

वैष्णवानां प्रियकरं महारोगनिवारणम् ।

ब्रह्महत्या सुरापानं परस्त्रीगमनं तथा ॥ २ ॥

vaiṣṇavānām priyakaraṁ mahā-roga-nivāraṇam |
brahmahatyā surāpānaṁ parastrī-gamaṇaṁ tathā ||2||

परद्रव्यापहरणं परद्वेषसमन्वितम् ।

मानसं वाचिकं कायं यत् पापं पापसम्भवम् ॥ ३ ॥

para-dravyāpaharaṇaṁ para-dveṣa-samanvitam |
mānasaṁ vācikaṁ kāyaṁ yat pāpaṁ pāpa-sambhavam ||3||

सहस्रनाम पठनात् सर्वं नश्यति तत्क्षणात् ।

महादारिद्र्ययुक्तो यो वैष्णवो विष्णुभक्तिमान् ॥ ४ ॥

sahasranāma paṭhanāt sarvaṁ naśyati tatkṣaṇāt
mahādāridryayukto yo vaiṣṇavo viṣṇubhaktimān॥4॥

कार्तिक्यां संपथेद्रात्रो शतमष्टोत्तरं क्रमात्।

पीताम्बरधरो धीमान् सुगन्धिपुष्पचन्दनैः ॥ ५ ॥

kārtikyāṁ sāmpathed-rātro śatam-aṣṭottaraṁ kramāt
pītāmbara-dharo dhīmān sugandhi-puṣpa-candanaiḥ॥5॥

पुस्तकं पूजयित्वा तु नैवेद्यादिभिरेव च।

राधाध्यानाङ्कितो धीरो वनमालविभूषितः ॥ ६ ॥

pustakaṁ pūjayitvā tu naivedyādi-bhireva ca
rādhā-dhyānāṅkito dhīro vanamāla-vibhūṣitaḥ॥6॥

शतमष्टोत्तरं देवि सठेन्नामसहस्रकम्।

चैत्रे शुक्ले च कृष्णे च कुहू-संक्रान्तिवासरे ॥ ७ ॥

śatam-aṣṭottaraṁ devī saṭhen-nāma-sahasrakam
caitre śukle ca kṛṣṇe ca kuhū-saṁkrānti-vāsare॥7॥

पठितव्यं प्रयत्नेन त्रैलोक्यं मोहयेत् क्षणात्।

तुलसीमालया युक्तो वैष्णवो भक्तितत्परः ॥ ८ ॥

paṭhitavyaṁ prayatnena trailokyam mohayet kṣaṇāt
tulasīmālayā yukto vaiṣṇavo bhaktitatparaḥ॥8॥

रविवारे च शुक्ले च द्वादश्यां श्राद्धवासरे।

ब्राह्मणं पूजयित्वा च भोजयित्वा विधानतः ॥ ९ ॥

ravivāre ca śukle ca dvādaśyāṁ śrāddha-vāsare
brāhmaṇaṁ pūjayitvā ca bhojayitvā vidhānataḥ॥9॥

पठेन्नामसहस्रं च ततः सिद्धिः प्रजायते।

महानिशायां सततं वैष्णवो यः पठेत् सदा ॥ १० ॥

paṭhen-nāma-sahasraṁ ca tataḥ siddhiḥ prajāyate।

mahā-niśāyām satatam vaiṣṇavo yaḥ paṭhet sadā||10||

देशान्तरगता लक्ष्मीः समायाति न संशयः ।

त्रैलोक्ये च महा देवि सुन्दर्यः काममोहिताः ॥ ११ ॥

deśāntaragatā lakṣmīḥ samāyāti na saṁśayaḥ|
trailokye ca mahā devi sundaryaḥ kāma-mohitāḥ||11||

मुग्धाः स्वयं समायान्ति वैष्णवं च भजन्ति ताः ।

रोगी रोगात् प्रमुच्येत वद्धो मुच्येत वन्धनात् ॥ १२ ॥

mugdhāḥ svayaṁ samāyānti vaiṣṇavam ca bhajanti tāḥ|
rogī rogāt pramucyeta vaddho mucyeta vandhanāt||12||

गुर्विणी जनयेत् पुत्रं कन्या विन्दति सत्पतिम् ।

राजानो वश्यताम् यान्ति किं पुनः क्षुद्रमानवाः ॥ १३ ॥

gurvinī janayet putraṁ kanyā vindati satpatim|
rājāno vaśyatām yānti kiṁ punaḥ kṣudramānavāḥ||13||

सहस्रनामश्रवणात् पठनात् पूजनात् प्रिये ।

धारणात् सर्वमाप्नोति वैष्णवो नात्र संशयः ॥ १४ ॥

sahasra-nāma-śravaṇāt paṭhanāt pūjanāt priyel
dhāraṇāt sarvam-āpnotī vaiṣṇavo nātra saṁśayaḥ||14||

वंशीवटे चान्यवटे तथा पिप्पलकेऽथवा ।

कदम्बपादपतले गोपाल-मूर्ति-सन्निधौ ॥ १५ ॥

vaṁśīvate cānyavate tathā pippalake'thavā|
kadamva-pādapatale gopāla-mūrti-sannidhau||15||

यः पठेद्वैष्णवो नित्यं स याति हरिमन्दिरम् ।

कृष्णेनोक्तं राधिकायै मयि प्रोक्तं तथा शिवे ॥ १६ ॥

yaḥ paṭhed-vaiṣṇavo nityaṁ sa yāti hari-mandiram|
kṛṣṇenoktaṁ rādhikāyai mayi proktaṁ tayā śivell||16||

नारदाय मया प्रोक्तं नारदेन प्रकाशितम्।

मया त्वयि वरारोहे प्रोक्तमेतत् सुदुर्लभम् ॥ १७ ॥

nāradāya mayā proktaṁ nāradena prakāśitam
mayā tvayi varārohe proktametat sudurllabham||17||

गोपनीयं प्रयत्नेन न प्रकाश्यं कथञ्चन।

शठाय पापिने चैव लम्पटाय विशेषतः ॥ १८ ॥

gopanīyaṁ prayatnena na prakāśyaṁ kathañcanal
śaṭhāya pāpine caiva lampatāya viśeṣataḥ||18||

न दातव्यं न दातव्यं न दातव्यं कदाचन।

देयं शिष्याय शान्ताय विष्णुभक्तिरताय च ॥ १९ ॥

na dātavyaṁ na dātavyaṁ na dātavyaṁ kadācanal
deyaṁ śiṣyāya śāntāya viṣṇu-bhakti-ratāya ca||19||

गोदानब्रह्मयज्ञादेर्वाजपेयशतस्य च।

अश्वमेधसहस्रस्य फलं पाठे भवेद् ध्रुवम् ॥ २० ॥

godāna-brahma-yajñāder-vājapeya-śatasya cal
āśvamedha-sahasrasya phalaṁ pāṭhe bhaved dhruvam||20||

मोहनं स्तम्भनञ्चैव मारणोच्चाटनादिकम्।

यद् यद् वाञ्छति चित्तेन तत् तत् प्राप्नोति वैष्णवः ॥ २१ ॥

mohanam stambhanañcaiva māraṇoccāṭanādikam
yad yad vāñchati cittena tat tat prāpnoti vaiṣṇavaḥ||21||

एकादश्यां नरः स्नात्वा सुगन्धिद्रव्यतैलकैः।

आहारं ब्राह्मणे दत्त्वा दक्षिणां स्वर्णभूषणम् ॥ २२ ॥

ekādaśyāṁ naraḥ snātvā sugandhi-dravya-tailakaiḥ
āhāraṁ brāhmaṇe dattvā dakṣiṇāṁ svarṇa-bhūṣaṇam||22||

तत आरम्भकर्तासौ सर्वं प्राप्नोति मानवः।

शतावृतं सहस्रञ्च यः पठेद् वैष्णवो जनः ॥ २३ ॥

tata ārambha-kartāsau sarvaṁ prāpnoti mānavahḥ
śatāvṛtam sahasrañca yaḥ paṭhed vaiṣṇavo janaḥ॥23॥

श्रीवृन्दावनचन्द्रस्य प्रसादात् सर्वमाप्नुयात्।

यद्गृहे पुस्तकं देवि पूजितञ्चैव तिष्ठति ॥ २४ ॥

śrī vṛndāvana-candrasya prasādāt sarvamāpnuyāti
yadgṛhe pustakaṁ devi pūjitañcaiva tiṣṭhati॥24॥

न मारी न च दुर्भिक्षं नोपसर्गभयं क्वचित्।

सर्पादिभूतयक्षाद्या नश्यन्ति नात्र संशयः ॥ २५ ॥

na mārī na ca dur-bhikṣaṁ nopasarga-bhayaṁ kvacit
sarpādi-bhūta-yakṣādyā naśyanti nātra saṁśayaḥ॥25॥

श्रीगोपालो महादेवि वसेत्तस्य गृहे सदा।

गृहे यत्र सहस्रञ्च नाम्नां तिष्ठति पूजितम् ॥ २६ ॥

gṛhe yatra sahasrañca nāmnāṁ tiṣṭhati pūjitam॥26॥

॥ इति श्रीसंमोहनतन्त्रे पार्वतीश्वर-संवादे श्रीगोपाल-सहस्रनाम-स्तोत्रम् सम्पूर्णम् ॥

||iti śrī saṁmohana-tantre pārvatīśvara-saṁvāde śrīgopāla-sahasranāma-stotram
sampūrṇam||

References:

1. Śrī Saṁmohana-tantra
2. Brihat Bhakti-tattva-Sāra
3. Ṣṭava-kavaca Mālā
4. Śrī gopāla-sahasranāma-stotram by Sri Kavindra Kumar Tarkatirtha, Howrah, Kolkata

Suggestions: madhuryakrishna@gmail.com